Ч. 93. Чернівцї, вівторок дня 29. цьвітня (11. мая) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Рада державна.

Бурливі засїданя.

Коли лиш десята часть з того правда, що принесли ґазети о двох передпослїдних засїданях палати послів, де на порядку дневнім була поставлена справа обжалованя мінїстрів, то можна би справдї погадати, що наш парляментаризм пережив ся і що найменьше потребує як найскоршої санациї. Оба засїданя були такі бурливі, як може ще нїколи доси. Засїданя треба було кілька разів на довший час переривати, щоби розярені посли успокоїли ся і лиш з великим трудом удало ся довести засїдане до кінця. Цїлу бучу викликали Нїмцї лїберали, або — як они тепер себе називають — партия поступова, визвавши славяньских послів, з котрих Чехи, яко найбільше інтересовані, виступили в обороні. Настала по тім завзята сварка, підчас котрої посли взаїмно називали себе то зрадниками, то дураками, почали „тикати“ собі, ба, відтак мало що не стали бити ся; ловили вже за каламарі, хотячи ними одні в других кидати, ставали одні против других з кулаками і т. д. Надармо президент Катрайн і віцепрезидент Абрагамович старали ся успокоїти розярених. До президента кликали: А то красний президент! Де він? Де Катрайн? До віцепрезидента, котрий якийсь час заступав президента, крикнув хтось словами: „Auf dem Dache sitzt ein Greis, der sich nicht zu helfen weiss“. Настала загальна веселість і по цїлій палатї поніс ся сьміх.

Посли Іро (нїмецкий народовець з фракциї Шенерера) і Герольд (Молодочех) почали сварити ся та прискочили до себе з кулаками. Около них і посла Вольфа збили ся посли в тїсну громаду і здавало ся через хвилю, що прийде до великої і загальної бійки.

Початок засїданя з дня 6. мая.

Президент Катрайн відкриваючи засїдане присьвятив кілька слів сочувства з причини смерти княгинї д'Алянсон, рідної сестри Єї Вел. цїсаревої. — Пос. Ганайз (з партиї Діпавлього). поставив пильне внесене в справі заказу вивозу худоби з Тиролю до Баварий. — Пос. Чарковский поставив пильне внесене в справі нужди в Новім Торзї. — Социяльно-демократичні посли поставили пильне внесене в справі вибору комісиї з 48 членів, котра би виготовила проект закона язикового. — Пос. Карльон (партия Діпавлього) поставив внесене в справі зміни закона виборчого з 2. цьвітня 1893 о виборі послів до Ради державної.

По черзї ухвалено внесене пос. Брзорада в справі збільшеня членів комісиї леґітимацийної на 36 членів. — Президент мінїстрів ґр. Баденї відповідав на інтерпеляцию пос. Гофмана з причини застановленя ухвали міста Опави (Громада міста Опави ухвалила була протест против розпорядженя язикового). Президент мінїстрів сказав, що акция полїтична лежить поза кругом дїланя репрезентациї міста і длятого розпорядженє шлеского президента краю єсть зовсїм оправдане; мимо того рекурс внесений до мінїстерства справ внутрішних буде прихильно залагоджений, бо правительство не хоче, щоби єго посуджувано о спинюванє ухвал полїтичної натури.

Справа обжалованя мінїстрів і буча в парляментї.

Розпочало ся перше читанє внесеня в справі обжалованя мінїстрів за виданє розпорядженя язикового для Чехії і Морави. Дискусию над сим внесенєм розпочав президент мінїстрів ґр. Баденї, котрий в довшій промові доказував, що вже давнїйше, почавши від 1869 р. видавано подібні розпорядженя. Ба, ще централїстичні мінїстерства видали розпорядженя язикові для Галичини і Дальмациї в 1863 р., а з того виходить, що й теперішне правительство мало право видати такі розпорядженя. Президент мінїстрів зазначив також, що теперішним розпорядженєм язиковим невдоволені лиш урядники Нїмцї, а правительство обовязане дбати о інтереси людности.

Пос. Кайзер і Функе мотивували відтак свої внесеня. Бесїда Кайзера була досить спокійна і не зробила нїякого вражіня. Аж виступив пос. Вольф і сказав: То, що тут сказав ґр. Баденї, єсть виразним і найзухвалїйшим глумом для нїмецкого народу і дивно менї, що від президента мінїстрів не жадано рахунку в иньший спосіб. Ґр. Баденї виступив тут з такою певностию себе, що можна би думати, що він дістав знову похвальне письмо, котре, що правда не буде оголошене, але котре він має в кишени. Переговори з Угорщиною не довели до нїчого і народи Долитавщини будуть знов мусїли оплачувати промисл і банки мадярскі. Щоби для тої угоди позискати Чехів, видано розпорядженя язикові. Безмежне огірченє обняло цїлий нїмецкий нарід у всїх єго верствах. Ґр. Баденї здивує ся, що тепер настане. Тепер побачить він, що значить наша сила! Тепер ми перед Чехами, Словінцями і иньшими маловартними народами...

Сї послїдні слова викликали в палатї страшне обуренє. Пос. Горіца крикнув: Не висказуйте ся так безвстидно! — Скаля до Вольфа: То зухвалість! В палатї робить ся страшенний крик; посли з правицї схопили ся і збігли ся до Вольфа, кричать і грозять єму кулаками. Зі всїх сторін чути голоси: То нїмецка культура! То безвстидність! Віцепрезидент Абрагамович дзвонить і взиває до спокою, але єго нїхто не слухає. Молодочехи ловлять за каламарі і грозять Вольфови. Вольф до Абрагамовича: Зробіть спокій; прецї коли хочете, можете бути енерґічним! З лївицї кричать: Так, але тогди, коли Поляк говорить. Не розуміємо, чого ті панове так обурили ся. — Герольд: Лиш чоловік без образованя може так відзивати ся. — Горіца: Можете ричати, кілько вам захоче ся, але засї вам посувати ся аж до безвстидности! — Пешке до Молодочехів: Таке поведенє кваліфікує вас до коршми! — Горіца: Коршма то ваше житє! — Вольф кричить: Коли не умієте вести ся в парляментї, то не давайте ся вибирати на послів,

---

46)

ЗАЛІСЄ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

А Маня мовчала. Славко не мав відваги пояснити їй сей звичай народний; здавало ся єму, що як би не він, то такої „неприємности“ Маня не зазнала би. Чув ся виноватим перед нею, хоч вини своєї не міг добре розібрати. Відвів засумовану дївчину до дому — і вже того дня з нею анї не бачив ся.

Вечір провів дома у родичів, а відтак на проходї з Дорошем.

— Звідки дївчатам прийшла гадка сьпівати про тебе і Маню в гагілцї? — питав ся єго Дорош.

— Або я знаю? Мабуть тому, що я в дворі жию.

— Ей, небоже, щось оно мусить бути на тім, коли вже й дївчата сїльскі о тім плещуть!

— Чуєш, Дорош! Не говори дурниць! Подумай лише: она донька дїдича, що має на кількадесять тисяч маєтку, а я хто такий, чим я буду? Мізерним попом! Чи то для неї пара?

— Ну-ну, але дурити ся в дївчинї можеш... Она нїчого собі...

— І се не можливе — оправдував ся Славко. — Адже знаєш: ще року нема, як я свою дїйстну любку видав замуж...

— І що з того? Хиба другий раз залюбити ся не можна? Ще лїпше, як перший раз!

— Менї здає ся, що годї, бодай менї... Я знаю, що почутя зміняють ся, але на то, видко, потрібно довшого часу.

— Я там твоєї душі не знаю, але вір менї, що можна і другий і третїй раз любити ся зовсїм не гірше першого. Поети не вірять у таку любов; їх поезия все має тілько вісїмнайцять лїт; она не сьміє зважати на прозу житя і сама себе висьмівати; але правдиве житє учить нас чого иньшого.

— Другий раз любити ся — замітив Славко задумчиво — нї, се не можливе...

— Чому не можливе, питаю ся тебе.

— Тому не можливе, бо, коли любов була правдива, то она скінчити ся не може навіть тодї, коли не довела до якогось успіху. Скінчила ся она, то значить, що не була правдива...

— Ой-йой! — жалував Дорош товариша. — Та бо ти говориш, як школяр. От видиш, я кручу папіроса, завиваю спрепароване зїлє в бібулку. Процедура зовсїм проста і непоетична. З того зїлєчка не було би найменшої приємности, коли-б не було огню. Отже добуваю огню (Дорош засьвітив сїрник) і запалюю, розуміє ся такий тютюн, який маю. Коли-б мав лїпший. то закурив би лїпший... Бачиш: курить ся, огонь подав менї ту приємність, що менї від нїкотини в голові троха замакітрить ся. Того люди також потребують, тому і глядають того. Так... Тепер же ти сам знаєш, що огонь сей за кілька хвиль погасне. Я викурю папіроса і оставлю зовсїм непахучий недогарок, котрий можна лише кинути на землю. Отже маєш одну любов... Але одної тобі мало, отже ти шукаєш другої... Закурюєш нового папіроса. Маєш ти добре циґаро, то і циґаро закуриш...

— Ти вже, бачу, зовсїм зійшов на професора, — перебив єму Славко — цїлий наочний виклад менї держиш. Певна річ, житє не таке поетичне, як поети єго описують, але всї ми повинні старати ся

бо хиба маєте своїх виборців за дураків! По сих словах настає ще більше обурене і крики. Молодочехи прискакують знов до Вольфа, грозять єму кулаками і жадають, щоби відкликав, що сказав, а Вольф каже, що не відкличе. Абрагамович дзвонить але на дармо і на конець перериває засїдане.

Ще бурливійше засїдане з дня 7. мая.

Дебата над внесенем в справі обжалованя мінїстрів веде ся дальше, причім настали були ще бурливійші сцени, як на попереднім засїданю. Посли вже таки на правду били ся, хоч сим разом ще не до болючого, сїпали одні других та потручували ся і тикали одні другим кулаками під ніс. Найбурливійша сцена настала була під конець бесїди мінїстра Ґляйспаха. Нїмцї повибігали були із своїх лавок на середину перед лави мінїстрів і стали там виробляти крики. Пос. Вольф ганьбив мінїстрів і став валити кулаками в пульт президента мінїстрів ґр. Баденього, а той аж мусїв відступити ся. На то вибігли Молодочехи і Поляки та станули против Нїмцїв як би до бійки. Серед страшенного крику стали тепер одні других потручувати, брати за плечі і сїпати. Президент Катрайн дзвонить і кричить: „Встидайте ся, панове, зачинаєте бити ся!“ — але все єго накликуване непомагає нїчого. Аж коли Чехи силою відтрутили Нїмцїв від мінїстерских лав, а мінїстер Ґляйспах мимо крику закінчив якось свою бесїду, настав в Палатї трохи спокій, хоч розярені сторони ще довго по тім не могли зовсїм успокоїти ся.

По відкритю засїданя відповідав мін. справедливости Ґляйспах на інтерпеляцию пос. Сільвестра і заявив, що нова прецедура цивільна війде в житє без сумнїву з днем 1. сїчня 1898 р. і пороблено вже відповідні зарядженя до того. На потрібне системізоване нових посад згодив ся вже мінїстер фінансів і одержав цїсарске призволнне. На удїлене адютів всїм авскультантам правительство не може згодити ся. Всї приготовляючі роботи вже укінчено і будуть в своїм часї оголошені, а управильнене належитостий адвокатских буде також переведене. Персонал урядників канцелярийних буде також значно збільшений, а іменно о 1.145 посад.

Перший промавляв мінїстер Ґляйспах і зазначив насаперед, що вчерашні бесїди послів не ослабили заяви президента мінїстрів. Правительство ступало тою самою дорогою, що і попередні правительства, а та дорога була санкціонована ухвалами парляменту, отже не можна казати, що правительство допустило ся вини або зради. Виходить з того, що ті, котрі поставили внесенє о поставлене мінїстрів в стан обжалованя не брали сеї річи на серіо.

Сї послїдні слова мінїстра дали початок до страшенної бучі. Нїмцї з лївиці стали протестувати і кричали: Відкликати ті слова! То сором, не позволимо собі того! Крик ставав що раз більший, так що мінїстер не міг вже дальше говорити. Накликуване президента не помагало нїчого і наконець був він змушений перервати засїдане, вийшов. Мимо того крики не зменшили ся. Нїмцї били кулаками в пульти і кричали: Він мусить то відкликати.

Підчас перерви, котра тревала дві години, відбула ся нарада предсїдателїв клюбів правиці і президиї та нарада мінїстрів.

По перерві.

Коли по майже двогодинній перерві мінїстер Ґляйспах хотїв дальше доворити, Нїмцї підняли знову страшенний крик. Пос. Гофман-Веленгоф і Ірос заявили, що замітка мінїстра, мов би то внесеня не були поставлені на серіо, містить в собі оскорбу, і жадали сатисфакциї грозячи, що в противнім случаю не допустять до дальшої дискусиї — Вольф кричить: Нехай президент насамперед заявить, що мінїстер відкликує оскорбу (з лївиці крики: Перед тим рішучо не дамо дальше говорити). — Мінїстер зачинає говорити, але лївиця підносить знову страшенний крик і чути слова: Нї, не позволимо єму говорити! Нехай відкличе! Шенерер кричить: Або відкликати, або уступити!—Президент знову накликує до спокою і каже, що після реґуляміну мінїстер має тепер говорити. Лївиця знов кричить. Майдерер (антисеміт): Прикликати мінїстра до порядку! Кайзер: Перерва тревала дві годин; то нова бесїда мінїстра, прошу для того о голос в справі формальній. На то чути голоси: Нехай Ґляйспах відкличе, або зложить теку. Вольф відзиває ся; Бережіть прав парляменту, пане президенте! (Сьміх і голоси з правиці: Мовчіть же вже раз!) Президент взиває знову до порядку, дзвонить і дзвонить, аж наконець пук дзвінок і принесено новий. В палатї настав трохи спокій, а президент взиває мінїстра, щоби говорив дальше. (Голоси: не дамо докінчити!) Крики тревають дальше через кілька мінут. аж наконець мінїстер приходить до слова і каже:

Гадка, яку я висказав, а задля котрої не даєте менї говорити, опирала ся на такім розуміню річи, що я ті внесеня уважав... (знову страшенні крики і чути голоси: Відкликати! Відкликати!) за тактику парляментарну і очевидно не мав наміру оскорбляти якої небудь партиї. — Настає знову страшенний крик: слів мінїстра майже не чути. Нїмцї вибігають на середину перед лави мінїстрів. Чехи і Поляки виходять і собі, ставлять ся одні против других, кричать, сїпають ся і поштуркують. Серед тої сцени кінчить мінїстер свою бесїду.

По тім промавляло ще кількох бесїдників і засїдане перервано. Під конець засїданя предложив ще мінїстер рільництва проєкт закона о фахових стоваришенях рільників.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 10-го мая 1897.

До іспиту кваліфікацийного зголосило ся в маю с. р. в Чернівцях 18 учителїв і 5 учительок до повного, а 2 учителї і 3 учительки до доповняючого іспиту; з перших не явилось 3. а з послїдних один. З іспитованих апробовано учителїв Бокачука Івана, Циганюка Степана, Мірошa Зотека, Сорочана Олексу, Стефановича Івана і Тевтула Николая з рускою, Булїбу Л., Димитровича М., Дорофтяна Ю., Гурзнуя Н., Мунтяна, Сфінціцкого В., Поляка Гр. і Боднара Домнїку з волоскою, а Сімона Хаїма, Герцберґ Басю, Шнайдель Емілїю і Тутнавер Цїлї з нїмецкою мовою викладовою, крім того 2 Русинів і 4 Волохів також і з нїмецкою мовою викладовою. Григорович Марія і Цїглярж Розалїя апробовані з волоского, взглядно руского яко предмету. Репробовано 3 учителїв і 1 учительку а то 3 головно з рускої, а одного з нїмецкої мови, межи першими репробовано одного з руского по раз другий. Видно, теперішні ексамінатори рускої мови трактують справу, як слїд; бо і що-ж годен зробити учитель, що не знає докладно мови викладової?

Родичам і учителям руским пригадуємо, що вже за два місяцї відбудуть ся знов вступні іспити до рускої І-ої кляси ґімназияльної в Чернівцях. З рускої і нїмецкої мови повинен ученик знати читати, правопись і розбір (аналїзу) простого і розширеного реченя, з рахунків чотири операциї з цїлими числами а з релїґії те, що в народній школї вчать. Обовязком бук. Русинів, особливо-ж нашого учительства є подбати о те, щоби до вступного іспиту зголосило ся як найбільше хлопцїв. Панове учителї повинні родичів тих учеників, що відзначають ся талантом, охотою до науки і пильностию, заохочувати, аби вписали їх до рускої ґімназиї. Далї повинні, коли вже не по науцї шкільній то хоч підчас науки дбати о приготоване здібних хлопцїв до вступного іспиту. Не треба нїкому відраджувати від іспиту лише задля того, що хлопець не вміє добре по нїмецки, бо коли хлопець відповідати ме добре з руского і рахунків, то мусять єго приймити, а коли-б єго тілько задля слабого знаня нїмецкої мови не хотїли приймити, то наші товариства упімнуть ся за ним хоч би у самого мінїстра. А що тому, що не зробить вступного іспиту вертають таксу вступну, то нема притім нїякої страти для родичів, і тому повинен кождий, що лиш має охоту до дальшої науки, приступати до испиту; „купити, чи не купити, а торгувати можна,“ торгуймо-ж, щоб виторгувати як найбільше учеників для рускої ґімназиї. Бідним родичам талановитих учеників сказати треба, що руска бурса

вливати красу в житє а властиво добувати з житя то, що в нїм красне, а не прикривати ще єго болотом земним. Сама природа всяке болото і падло прикриває зеленою гарною травою, прибирає квітками, нищить єго, нове житє вливає в него, а ми сїру буденщину приймаємо за найвисшу мудрість житя і ставимо єї за правило житя. Нї, на таке я не згоджу ся!

— Sunt lacrimae rerum*) — сказав на се Дорош. — І твій рожевий погляд на сьвіт має свій сумний бік... Але почекайно ти, скажи менї по щирости: чи ти за своєю Стефкою ще так само тужиш, як торік в осени? Правда, що нї? А фотоґрафію єї носиш?

— Не ношу і не тужу так, то правда. Іноді й на кілька днїв зовсїм забуваю свою пригоду...

— А бачиш! — тїшив ся Дорош.

— Чекай: з того ще ти не можеш виснувати собі, що я підпер твій погляд. Коли я тепер, пригадавши собі Стефку, чую ся деколи байдужним до неї, то се лиш доказ, що я єї не любив так, як потрібно.

— Як потрібно... повторив Дорош. — Любови не мірить ся анї метром анї лїтрами! Коли ти можеш знати, чи любив так, як потрібно, чи нї? Як же ти хочеш: „що години ложечка,“ як лїкарство?

— З тобою годї договорити ся!

— Чому годї? — питав ся Дорош. — Ти договорив ся до того, що Стефки не любив як потрібно а властиво, що она не заслугувала на правдиву любов. Ну, добре! отже коли ти доси нїкого не любив, то ти на моє питане, чи не дуриш ся в дїдичцї, не повинен був закривати ся тим, що ти вже раз любив, а другий раз не можеш. Се-ж льоґічно! нї?

Загнав Дорош Левіцкого своєю льоґікою в такі нетри думок, що той не міг з них вибрести. Тому покинув боронити себе теориями, а сказав просто, хоч роздразнено:

— Хто підозріває мене, що я дурю ся в Манї, той мусїв хиба на голову впасти. Люди все більше знають сказати щось про чоловіка, нїж він сам про себе. Она богата, а я... Дай спокій, не дошкулюй менї!

— Почекай Славку! — обставав при своїм нрофесор. — Homines sumus,**) і я і ти і Маня. Она, так само як ти не має серця з золота, хоч сама заможна, тілько з мяса... таку саму торбу з мяса в грудях, як ти. Отже може залюбити ся в тобі... Може і любить ся вже, хто там дївчину відгадає?! Так ти возьми ся гарненько до дїла і дїдичку хап! разом з єї грішми. Будеш паном! А она сама також нїчого собі.

— Она в менї не дурить ся! — успокоював єго Славко. — Не бій ся! То не сїльска гуска, що леда в кім залюбить ся.

— Ну, адже ти не є леда хто!

*) Кожда річ має свої сльози.

**) Ми люди.

прийме нарік лиш самих учеників рускої ґімназиї і то богато більше як сего року за малу плату ба навіть якесь число даром. Найже кождий пробує щастя своєї дитини. Звертаємо увагу всїх і на те, що в школї народній в Чернівцях при улиці краєвої палати (Landhausgasse) можна що днини записати хлопцїв у п. уч. Руснака до курсу, в котрім даром приготовляють хлопцїв до вступного іспиту до рускої ґімназиї. Додати-б ще й то, що для хлопцїв, котрі потребували-б довшого приготованя, може тов. „Руска Школа“ в Чернівцях урядити курс приготовляючий і підчас вакаций, се повинні би зробити й наші учителї-патріоти на селї і показати тим успіхи своєї школи. Кличемо ще раз: вписуйте як найбільше хлопцїв до рускої ґімназиї!

Хто дволичний? При дебатї над прилученєм Чернівцїв до краєвого фонду шкільного др. Волчиньскяй назвав обиняками інспектора краєвого др. Тумлїржа „einen Zweiseelenmenschen“ за те, що будучи інспектором краєвим вступає ся за користи міста, а не за краєвим фондом шкільним. Слушно відповів на те др. Тумлїрж, що в радї громадскій він є передовсїм радним, що не допускає до покривдженя міста. Але чим виправдає ся др. Вольчиньский від закиду дволичности — а можемо его зробити зовсїм отверто супротив пана посла і радного. В соймі не хотїв др. Волчиньский нїчого знати про народну школу, а внесенє, щоби дїдичі причинили ся до краєвого фонду шкільного, збував дивовижними вигадами, що дїдичі не потребують школи для своїх дїтий, бо їх посилають до міста. Але чиж дїдичі обійдуть ся без мужика — хиба що се лежить в їх інтересї, щоби він лишив ся темний. А тепер нараз др. Волчиньский розпинає ся в радї громадскій за краєвим фондом шкільним і будучи радним міста виступає прямо против его інтересів. Але навіть ще в тім виступі був др. Волчиньский нещирий і поводив ся якимось засліпленим шовінїзмом. Покориставшись тою обставиною, що у нас називають православну віру волоскою, він говорив про 1144 волоских і 436 руских дїтий, що не ходять до школи. Нї, пане радний, не ховайте в карман наших дїтий а говоріть про 1144 православних і 436 унїятєках після віри або про 1200 руских і коло 400 волоских дїтий після національности. Нам тілько дивно, що радник Ясеницкий, що прецїнь засїдає в радї громадский, не скартав тої переворотности румунїзаторскої. —

Еміґранти. Дістаємо таке письмо: Дня 3. мая облягли дворець в Чорткові еміґранти до Канади. А було їх около 500; всї одягнені в нїмецкий стрій. З Кривча виїхали 4 вози, повні людий; з Єрмаківки возів 6, з Більча 10, з Пановець 6, з Нїври 3, з Бабинцїв 5 і т. д. Рух еміґрацийний зростає. А виходять що заможнїйші господарі. „Чого йдете? — питаю ся їх. — Адже ви можете і ту вигідно жити.“ — Не можемо! відповідають. Тягарі на хлопа за великі, а права добити ся тяжко! Всякого паньства тай урядів намножило ся безлїч. Всьо хоче з хлопа жити. Не видержимо! Всї попадем в зарібники. Продаєш безрогу, дай куку в руку то сему то тому. Хочеш концесиї на склеп — дай війтови, дай писареви, дай повітовому секретареви... От ми і пашпортів не дістали би, як би були не оплатили ся у пана секретаря. З нас беруть за пашпорт 10, 15 і 20 зр. Пригляньте ся лїпше нашій долї, то і самі підете з нами... Так кажуть еміґранти. Настрій такий, що цїлі села вивандрували би, як би мали волю і гроші. Лишили би ся самі нездари, засуджені на недолю та неволю.

Друге число мужицкої ґазети *Праця* вийшло в суботу і містить такі статї: Поученє про екзекуциї; поезию Франка; про парцеляцию ґрунтів; про раду державну, про війну; про Канаду, і про мужицкий поганий звичай кланяти ся навіть таким, що не гідні того. Цїле число писане дуже приступно і певно сподобає ся мужикам. Вже по першім числї зголосило ся значне число селян з передплатою. Ґазета *Праця* заслугує на як найбільше розширенє.

Письменна матура в тутешній ґімназиї розпочала ся нинї дня 10. мая.

Пригоди з трамваєм. З Одеси доносять о страшній смерти візника трамваєвого Александра Чубарова. В хвили, як віз кінної зелїзницї був в повнім розгонї, якась собака прискакувала до коний, брехала на них і справляла перепону в правильнім руху воза. Візникови не стало терпеливости, станув отже на степени, схилив ся і одною рукою держав ся поруча воза, а другою ударив собаку батогом. Нечайно стратив рівновагу і заким проїзжі у возї та кондуктор встигли задержати его від паденя, дістав ся під колеса. Почув ся страшний тріск костий нещасливого. Візник спроміг ся ще крикнути: „Ратуйте!... гальма“... і всьо стихло. Коли кондуктор задержав віз і витягнув при помочи проїзжих візника зпід колїс, візник був непритомний; низшу часть черева мав пошарпану, а лице і плечі поранені. В шпитали помер нещасний. — Зовсїм подібна подія лучила ся, як пишуть угорскі часописи, в Будапештї. Лиш що в описаній пригодї причиною катастрофи була собака, а тут — дївчина. Було то ще в страстну пятницю. Серед тисячів людий, що прохожали по містї, відвідуючи божі гроби та любуючись теплим, весняним воздухом, усмотрив один молодий мужчина хорошу панночку і давай слїдити за нею крок за кроком. Панночка хоронилась то до одного костела, то до другого, то приспішувала ходу, але напастник анї не думав відчепити ся. Щоби спекати ся остаточно влїзливих промов свого обожателя, хотїла перебігти на другу сторону улицї, так в туж хвилю надїхав трамвай електричний із за угла каменицї. Она встигла пристанути на безпечнім місци, а він поніс страшну кару. В погони повалив ся з цїлою силою розгону під трамвай і заким кондуктор отямив ся і здержав ваґон, нещасний попращав ся з житєм. Всї думали зразу, що то цїлком звичайне самоубійство, але згодом дізнали ся о всїм, бо панночка непокоєна совістию, удалась по кількох днях до полїциї і пояснила цїлу траґічну подію.

Сьмілої крадежи допустив ся один злодїй дня 27-го цьвітня в Одесї в маґазинї золотника Зільберберґа. В грошах, брилянтах, золотї і иньших дорогоцїнностях забрав злочинець 80 до 85 тисячів рублїв. Той золотничий маґазин містить ся в готели „Імперияль“ при головній одескій улици Дерибасівскій. Проворний злодїй знаючи, що над маґазином суть вільні комнати, зголосив ся до готелю як подорожний з річами і паспортом, виставленим на імя Грека Спіридиона Рафтопуло. Єму дали комнату і тодї він пробив дїру в помостї та спустив ся насамперед до склепу з пахощами, де отворив вертгаймівску касу, але найшов у нїй лиш 6 рублїв. Відтак виломив кусень стїни до сусїдного золотничого склепу Зільберберґа і там розгосподарив ся як у себе дома. Забрав всьо, що уважав за відповідне, вернув назад до своєї комнати, вийшов з неї спокійно і пропав як камінь у водї.

Пригода на зелїзници. Дня 4. с. м. в ночи на стациї в Болшівцях особовий поїзд рушив був саме вже в напрямі до Станїславова, коли нагле по кількох підскоках здержано его. Причина була така: В однім ваґонї III-ої кляси сидїла недавно повінчана молода пара, Пилип Ґольдберґ з Черновець і его жена. Ґольдберґ спав. Чи він сам збудив ся, чи збудили его крики товаришів: „Станїславів!“ — не знати, досить, що збудившись він схопив ся, вибіг з ваґона і скочив так нещасливо, що дістав ся під колеса, де й погиб на місци. Тїло его було подерте на кусні. Жена Ґольдберґа, не знавши, що стало ся з мужем, скочила й собі-ж за ним, але їй не стало ся нїчого, може тому, що поїзд уже здержувано. На однім пасажирі пригода та зробила таке пригноблююче враженє, що він приїхавши до Станїславова, зараз в ночи помер. Був то якийсь аґент торговельний, Айзик Шраґер.

Викопали в Лукавицї коло Цурина дня 7. мая при копаню ями скриню, а в нїй дволїтну дитину, покраяну на кілька частий. Що має означати се страшне відкритє, може викаже судове слїдство, що вже зістало заряджене.

Дрібні вісти. Товариство Просьвіта у Львові має тепер 420 своїх читалень. В однім місяци цьвітни засновали ся 23 читальнї Просьвіти. Коли в нас на Буковинї такий рух буде? — Як скоро забуваємо ми тих людий, що працювали для нас, видко з того, що тепер львівскі ґазети питають ся, може хто знає, де є могила письменника нашого Івана Вагилевича, котрий помер 10. мая 1866. р. Він був історикoм, спас від заглади архів міста Львова, а під конець житя був занятий в бібліотецї ім. Оссолиньских — тепер же ледви в 30 лїт по его смерти люди вже не знають, де его могила.

— Ет, глузуй собі з кого иньшого, а не з мене!

Оба на хвилю замовкли.

— Чей ти не загнївав ся на мене? — спитав ся знов Дорош.

— То нї, але підозріня твої пусті!

— Коли пусті, то киньмо їх! Однак що ти властиво думаєш з собою починати?

— Жду!

— На що?

— На хвилю, котра менї скаже або женити ся або висьвячувати ся безженним. І за одним і за другим промавляє богато обставин, тому й рішити ся трудно. Так я і жду.

— А тимчасом?

— А тимчасом бавлю ся в патріота, працюю для народу — передразнював Славко сам себе. — Нї, знаєш, Петре, поважно кажу тобі: я вчу ся тепер в школї житя. Що тижня відкриваю в Залїсю пречудні річи і вже відкрив їх стілько, що аж налякав ся і почув ся безрадним супротив них.

Славко оповів Дорошеви свої заходи і розчарованя. Дорош слухав і, коли сьміяв ся, то все з оптимізму Славка. Той не тратив надії на успіх, а Дорош дуже не вірив своїм братам зпід сїльскої стріхи.

— Я — казав Славко — доси тілько орієнтував ся в селї, аґітував, але тепер возьму ся добре до роботи, коби тілько я чимскорше уладив свої власні дїла... А то ся непевність мучить мене...

Дорош дав єму раду таку: — Роздобудь для села сто тисяч, господаруй ними розумно, не давай їх, борони Боже, в руки хлопскі, тілько дай їм їсти, одягни їх і справ їм музики — а станеш залїським пророком. Хлоп то несьвідомий, але найзавзятїйший прихильник „жолудкових ідей.“

(Дальше буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 10-го мая 1897 року.

Атени. Все населенє опустило Вольо. Загально говорять, що зачали ся вже переговори для приверненя мира. Правительство просило держави, щоби приказали адміралам дозволити грецкій фльотї забрати грецкі війска з Крети. За причину відкликаня війск подають наглу потребу оборони Тесалії. Смоленьский очікує при Турсуплах нової зачіпки. Грецкі війска стоять під Домокосом готові до бою. Значні турецкі сили воєнні надходять від Фарзалу.

„РУСКА БЕСІДА“
в Чернівцях
має на складі отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“
сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток
для чемних дїточок.“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“
Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Замовленя приймає й редакция „Буковини.“

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомленя
(Schulnachrichten)
є на складі
в друкарнї „Рускої Ради.“
Просимо о замовленя.

● Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїпа **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте! ●

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“
в Чернівцях.

Перша на Буковинї
РУСКА ДРУКАРНЯ
в Народнім Домі
при улици Петровича ч. 2.
приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і нїмецкій.
ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.
Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.
Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Із Найвисшого приказу
Єго цїс. і кор. Апостольского Величества
устроює ц. к. дирекция льотерийних доходів
XXXI. Ц. К. ДЕРЖАВНУ ЛЬОТЕРИЮ,
з котрої чистий дохід присьвятить ся
ЦИВІЛЬНИМ ЦІЛЯМ ДОБРОДІЙНИМ
сеї половини держави, між ними і 6000 зр. на
„РУСКИЙ ДІМ НАРОДНИЙ“
в Чернівцях.
Ся льотерия обнимає 7816 виграних в готівцї,
подїлених на
148 виграних головних із **3834** попередними і **3834** слїдуючими
в загальній скількости
165.000 корон в золотї та **100.950** зр. риньских а. в.
Тягненє послїдує невідклично 10. червня 1897 о 12. год. в пол.
Оден льос стоїть 2 зл. риньских а. в.
Льоси продає і адмінїстрация „Буковини.“
Льоси можна купити і в ц. к. льотерийних урядах, у всїх льотерийних коллектурах, в продажах тютюну, в урядах податкових, почтових і телеґрафічних, в конторах виміни, в урядах стаций желїзничих і др.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ
повинна находити ся
Народописна карта
українсько-руского народу,
зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Розсадники винної лози паріскої, котра скоро дозріває, і не потребує дуже доброї землї, по 10 кр. за штуку, можна дістати у п. **Атаназия Руснака** в Чернівцях, улиця Пумнула число 4. — Зголошувати ся треба як найскорше, поки час.

Котвиця
Liniment. Capsici comp.
з аптики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL